

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. — Dopisi se pošiljajo uredništvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiis se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtinec, poslena in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju posebni pogoji. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Politiska situacija.

Belgrad, 5. sept. 1913.

Kar vesti je prihajalo zdaj iz Srbije, bile so vse političkega značaja. Kulturno, gospodarsko življenje zastalo je v teh dnevih krvavih bojov. A še danes se lahko trdi, da merodajni krogi še niso pristopili resnemu delu na tem polju.

Boji so zmagonosno končani, narodna skupščina se skoro snide in vladi bo treba podati obračun o minulih dogodkih. In kolikor bolj se bliža sestanek skupščine, toliko bolj in lažje se pojavljajo medsebojni strankarski boji. Gotovo je, da bo imela sedanja vlada, kljub velikim vsemuhom v obeh vojnah pred skupščino precej težko stališče, a ne iz kakih stvarnih razlogov temveč edinele vsled strankarskih principov in tenzije.

V Srbiji, kjer je strankarski medsebojni boj razvit do skrajnih mej, ima in bo imela vsaka vlada vselej težko stališče.

Takoj po končani srbsko-bolgarski vojni je nastopila opozicija z vso silo in se zaagnala proti Pašiću, ki naj bi bil odgovoren za vse ono, kar opoziciji ni povolji, kar izrablja v svoje, strankarske namene. Pašić naj odgovarja pred skupščino na vse neutemeljene očitke, zagovarja naj sebe in svoj kabinet pred vsemi napadi. Trezno misleči ljudje v Srbiji so soglasno mnenja, da naj bukareški mir znači konec vseh debat in preprirov o minulih dogodkih, ker bi strast strankarskega boja v javnosti brezdušno pokvarila vse lepe utise in spomine.

Po sklepu bukareškega mira je bila končana ena največjih epoh v srbski zgodovini, ki pomenja za Srbijo začetek nove dobe. Pašić je izvedel to epoho, dosegel je cilj, ki se je pripravil nanj skoro vso svojo političsko kariero. Dosega tega cilja je bila življenjski namen duhovitega politika in diplomata. Dosegel je svoj življenjski cilj in hotel je izvajati popolnoma naravne posledice, umakniti se raz politično in diplomatsko torišče in prepustiti isto drugim, ki naj varujejo to kar je dosegel on, ki naj se pripravljajo na novo delo, ki čaka Srbijo.

In njegovi nazori so bili popolnoma pravilni. Ime Nikola Pašić spada danes v zgodovino, njegovo delo je rešilo ono vedno grozeče balkansko vprašanje, in sedaj naj se ime tega moža vlači v strankarske boje? Mnogo je ljudi v Srbiji, ki ne znajo ceniti dela in zaslug tega moža, ki ga danes spoštuje ves svet! Njegova oseba, ki uživa največji ugled v sedanji diplomaciji, naj bi bila izpostavljena osebnim napadom onih, ki so veliki v besedah a mali v dejanju.

Pašić je izjavil, da hoče stopiti v privatno življenje. A ta njegov sklep

so njegovi nasprotniki izrabili v zlobnem namenu in mu očitali, da se boji skupščine in obračuna. Užalilo je to moža, ki je vse svoje življenje posvetil dobrobiti Srbije, ki je po razburkanem življenju doživel dan Velike Srbije.

Ali pokazal se je tudi v teh nizkih napadih velikega. Odločil se je, da pokaže svojim nasprotnikom, da se ne boji nikogar, da hoče pred srbsko javnostjo v narodni skupščini odgovoriti na vse, kar hoče vedeti od njega vsakdo. V oktobru se snide skupščina in takrat napoči tudi oni historični moment, da nastopi močnejši zadnjak pred srbsko javnostjo Nikola Pašić.

Gotovo je, da se umakne Pašić takoj po podanem ekspozitu. Kaj nastopi po njegovem odhodu, je danes težko reči, gotovo pa je, da bo srbsko politiko vodila tudi nadalje radikalna stranka, ki se je pokazala ravno v zadnji epohi tako resna in dostopna velikih uspehov. Mogoča pa je tudi fuzija z napredno stranko, ker radikalna in napredna stranka sta edini stranki, ki se jih mora med mnogimi strankami in frakcijami smatrati resnim. V vrstah radikalne in napredne stranke so možje, ki jim srbski narod brez skrbi more poveriti nalogo dela in svojo usodo. Velike naloge, ki sedaj čakajo Srbijo, zahtevajo tudi velikih moči, ki bodo po uspehih Pašićevega dela, nadaljevali isto.

In ako danes noče Srbija enoglasno priznati neprecenljivih zaslug Nikola Pašića, sledeče generacije spoznajo to njegovo delo iz knjige zgodovine srbskega naroda, kjer bo zapisano njegovo ime prvo med prvimi!

V. F. J.

Vprašanje Trsta in avstrijska politika.

Slovenci imamo najmanj povišanja, da bi se ogrevali in navduševali za Avstrijo, ki nam je skrajno sovražna in ki nas zato na vse močnejše načine zapostavlja in uničuje, toda v kljub temu bodi povedano, da živimo tisočkrat rajše pod avstrijsko, nego pa pod italijansko vlado. To seveda zaradi tega, ker v Avstriji nismo samo Slovenci, ampak tudi drugi Slovani, in ker z ozirom nato, vendar ne morejo tako postopati z nami, kakor bi postopali, če bi se imeli bojevat samo proti majhnemu slovenskemu narodu. Če bi ne bilo drugih Slovanov, bi mi Slovenci pač prav nič ne izbirali, ker bi bil v tem slučaju naš položaj povsod enak, tako pod avstrijskim kakor pod italijanskim vladarstvom. Na ta način bi seveda ne živeli dolgo, ker bi bili veliko prešibki. Sicer je v tem oziru tudi dandanes slabo, to pa edino zato, ker med slovenskimi narodi v Avstriji ni potrebne edinosti. Imamo pač iz-

dajalce Slovanstva, med katere nam je treba šteti Poljake, ki jih drži avstrijska vlada na vrvi in izrablja v boju proti Slovanstvu. Če bi Poljaki ne bili taki izdajalci, bi bila v Avstriji moč na strani Slovanov in avstrijska politika bi bila slovanska. Sicer pa tudi med ostalimi Slovani ni prave slovnosti. Vsega tega se naša vlada silno veseli, zato je njena politika protislovanska, obenem pa protislovenska kar takoj dokažemo.

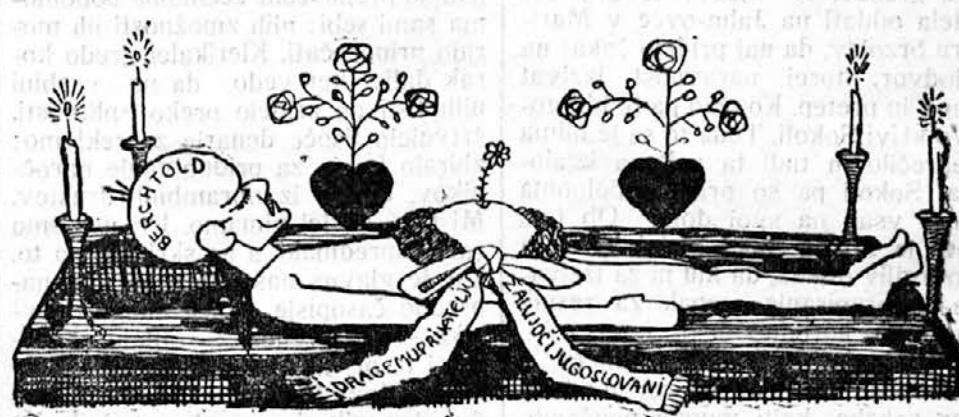
Kdor ni slep, ta mora opaziti, da se Italiji cedijo sline po Trstu. Zato neprestano pošilja v Trst najhujše iredentarije, ki dobivajo v Trstu prav masne službe. Kakor splošno znano, jih je sedaj v Trstu že nad 40.000. Če k temu dodamo še one Italijane, ki so sicer Avstrijci, a so v resnici navdušeni za Italijo, imamo pred očmi pač zadosti jasno sliko, kdo ima v Trstu več somišljenikov, Avstrija ali Italija. Poleg tega pa nam je znano, da so bili zaposleni pri zgradbi avstrijskih trdnjav, na avstro-italijanski meji, kot inženirji — regnikoli, ki so morali biti pač toliko pametni, da so preskrbeli marsikateri načrt teh trdnjav ter ga izročili na pristojno mesto v Rimu. Če bi torej prišlo do vojne med Avstrijo in Italijo, po čemur Italija gotovo že dalje časa stremi — samo na ugoden moment še čaka — v tem slučaju se bo Italija lahko naslanjala na svoje somišljenike posebno v Trstu, ki bodo čisto gotovo fun-girali kot ustaši.

Če vse to premislimo, moramo priznati, da razmere za Avstrijo nič kaj dobro ne stojijo. Vzlic temu pa Avstrija dopušča, da v Trstu izpodirva Slovence, torej zvestega avstrijskega državljanca — regnikoli. Regnikoli dobivajo zaslužek, dočim morajo Slovenci Trst zapuščati in iti iskati dela drugam. To je žalostno. Avstrijska vlada si s tem sama sebi kopje jama.

Mi Slovenci smatramo tako politiko ne le za protislovansko, ampak tudi — kakor že rečeno — za protislovensko. Proti taki politiki smo se bojevali do danes in se hočemo bojevati tudi znanprej, kajti dobro se zavedamo, da ta politika vsebuje naš pogin. Če bi prišel Trst pod Italijo, bi bili mi trž. Slovenci, kot osamljeni, gotovo takoj uničeni. Še dandanes postopajo Italijani tako kruto z nami, kako pa bi postopali, če bi bili mi odvisni od italijanske vlade. Slabše nego Turki, to rečemo.

Imajoči vse to pred očmi, poudarjamo, da imamo tržaški Slovenci interes na tem, da Trst ostane avstrijski.

Tudi Avstrija ima interes na tem. Kaj pa naj stori brez Trsta? Trst je za Avstrijo najvažnejša postojanka, zato naj izpremeni svojo politiko in naj podpira ob morju Slovence, ne pa italijanske podnike. V tem slučaju Trst gotovo ne bo prišel v italijanske kramplje.



„Spi sladko.“

Če pa Avstrija ne izpremeni svoje politike v tem smislu, bomo morali smatrati, da je pripravljena v svojem sovraštvu do Slovencev celo marsikaj žrtvovati in sicer samo zato, da nas Nemci uničijo.

Tako postopanje zasluži najneizprosnejši boj. Mi Slovenci, posebno tržaški, se ga moramo posluževati v polni meri, samo, da že enkrat pride-mo do naših pravic. Odnehati ne smemo. Dol s protislovansko avstrijsko politiko! Proč z regnikoli!

Sokolska slavnost.

Selnica ob Dravi.

Kot je »Dan« že poročal, se je slavnost vrlo dobro obnesla. V naslednjem podajemo podrobnejši opis.

1. septembra je bilo prajkar leto, odkar je ob podnožju solčnega Kozjaka, v Selnici osnovan »Odsek mariborskega Sokola v Selnici ob Dravi. Jasnje je gotovo, da se ima na tako skrajni meji biti z najraznejšimi težkočami; ali navzlic temu je sklenil prirediti 7. septembra prvi javen nastop z ljudsko veselico. Komaj je za to prireditev zydela javnost, že so pričeli domači nemškutarji pod vodstvom tukajšnjega trgovca Jagritscha besno gonjo proti Sokolu in njega prireditvi. V svoji zaslepljeni strasti so šli tako daleč, da so prosili c. kr. okraj. glavarstvo v Mariboru, naj zlet prepove, ker se jim je bilo batj izgredov. Glavarstvo je po nekaterih informacijah takoj uvidelo, da za stvarjo tiče le zasebne težnje, nekaterimov in je (čudite se) odgovorilo štajercijanske kolovodje z dolgimi nosovi, pač pa je na dan slavnosti odpisalo v Selnico okrog 20 orožnikov in ti so kaj previdno od vseh strani zastražili hišo gospoda Mesariča, kjer se je vršila slavnost.

Ob 2.18 popoldne se je odpeljalo iz Maribora 20 mariborskih ter 5 št. lenarških Sokolov v kroju ter prav mnogo slovenskega občinstva iz Maribora. Na kolodvoru v Rušah sta izletnike sprejela dva brata selniškega Sokola, ostali so pa pričakovali na brodu pri Dravi, odkoder so potem vsi Sokoli in občinstvo odkorakali z godbo na čelu na veselični prostor,

ki je bil gotovo velik dovolj, sprejel še dvakrat toliko gostov. Medtem pa se je že sešlo nekoliko domačega občinstva in še so prihajali. Sokol so se postavili pred hišo gosp. Mesariča v dvored in tu je brate oficijelno pozdravil predsednik »Odseka« braj Kovačič, naglašujoč, da so gotovo razočarani oni, ki so menili, da jih bodo pozdravljali župani in zastopniki ljudstva; da si bode pa Sokol prizadeval z vsemi silami, spodbuditi ljudstvo, da bode morda že čez nekalet tudi ono z veseljem in navdušenjem pozdravljalo Sokole, nositelje narodne samozvesti.

V lepih besedah je odzdravil kot zastopnik Sokola v St. Lenartu in dober poznavalec tukajšnjih razmer brat Gorišek Mirko iz Ruš. Nato se se Sokoli razšli, da prav kmalu nastopijo zopet k prostim vajam. Medtem pa so začele naše narodne dame z res hvaljevredno požrtvovalnostjo razpečavati društvene stvari, kot vstopnice, cvetke, srečke itd.

Godba zaigra »sokolsko« in iz oblačilnice ponosno koraka 24 krepkih mož, razvitih mišic, 24 Sokolov, telovadcev. Hitro je razvrščen četverrostop in razstop za proste vaje, k jih vadijo telovadci na štetje načelnika br. Iliča iz Maribora. Zarek skladnemu in finemu izvajanju je občinstvo sledilo z vedno naraščajočim navdušenjem in vedno burnejšim ploskanjem. Zopet sestop k sredi in telovadci odkorakajo v dvostopu v oblačilnico, odkoder kmalu prikora-kajo zopet tri vrste, da pokažejo svojo spretnost in gibčnost tudi na orodju. Mariborska prva vrsta je vadi-la na visokem drogu, druga na bradli, in selniška vrsta je prvič javno nastopila na bradli. Vsi telovadci so želi za svoja izvajanja obilo pohvale, zlasti mariborska prva vrsta, ki nam je nudila res krasen užitek. Selniški vrsti pa, ki je pokazala, koliko se do-doseči z železno voljo v tako kratkem času (ima bradli šele štiri me-sece) pa kličemo: »Tako naprej!«

Po tako vrlo uspelem nastopu se je razvila prav prijetna zabava; po vseh oglih okrog hiše poskrili orožniki pa so se dolgočasili, drug drugega vprašujoč, po kaj so pravza-prav prišli. Prišel je čas odhoda za »Sokole« in tudi orožnike in gotovo

LISTEK.

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalej.)

Gilberta si služi zdaj s klavirjem kruh. Svoj talent ima le zase in za očka, kadar sta čisto sama v svoji sobici v ulici Ešikje... tam, kjer vise venci od pozlačenega papirja — neme priče varljivosti lepih nad...

Ona je pianistinja za soareje, pianistinja-spremljevalka.

Ona igra na plesih... ona spremlja ženščeta, ki se poizkušajo v sentimentalnem, časih tudi v komičnem žanru!

To je nizko, neumno je, da bi jo-kal človek krvave solze, toda zaslu-žek je vendar, kakih sto frankov mesečno. Pozimi tudi dvakrat toliko. In to je vse ono prispevek k doma-čim potrebam in k tistim grošem, ki romajo v zaklad starega Florestana.

Ah, prav res, življenje, kakrš-nega si človek sanja, to ni! A ven-dar, človek je le nekoliko bolj brez skrbi za svojo bodočnost.

In zato dela stari režiser kakor črna živina in sklanja hrbet, kadar orje nevihta Burginjonovega srda. O Bog! Če bi se ravnatelj naveličal svojega starega tepenega psa — kaj bi bilo potem!

Tiste čase je planil nekega dne Burginjon kakor vilira v režijsko pi-sarno.

»Brž mi tecite h Gijodu!«

»H Gijodu!« je ponovil Flo-restan, ki se ni spominjal osebe tega imena.

»Seveda. Mari ne govorim do-volj glasno? Gluhi postajate kakor stara kibla!«

»Ampak... gospod ravnatelj...«

»Hudiča, ali je dolgčas, če ima človek posla s takimi invalidi. Ali ne poznate Gijoda, risarja plakatov s podobami?«

»Ah, saj res! Dobro... dobro.«

»No, hvala Bogu, zasvitalo se vam je. Izročite mu to fotografijo.«

»Oho! Ta je pa...«

»Da, da... Bobeta, slavnoznana zvezda.«

»Mari ste jo angažirali?«

»Ah, revež, stari!«

Postal je zdajci zaupljiv:

»In za kakšno ceno! Više ni mo-goč... Te zvezde nas žro pri živem telesu. Same kosti nam bodo pu-stile... same kosti.«

Nato se je spet razjezil:

»No, no... kaj me zijate tako? Recite mu naj napravi po tej foto-grafiji epohalen plakat, ki bo pokri-val čez teden dni vse zidove po Pa-rizu. Ne pozabite mu omeniti tega.«

»Kakšno pa naj bo... besedilo?«

»Bobeta — s prav velikim čr-kami zgoraj... spodaj pa — Sto Norosti.«

»Nič drugega?«

»Kaj hudiča pa hočete še? Saj vedo ljudje, kaj poje... In moja bla-gajna bo vedela tudi. A kaj — moda je takšna, pa je. Ljudje to hočejo imeti.«

Prekinil se je, ves penast:

»Tak idite vendar! Ali še ne greste?«

Nekaj dni nato se je pojavila po-poldne pri »Sto Norostih« tista Bo-beta, ob katere samem imenu je vrel ves Pariz v koncertišče na Stras-burškem bulvarju.

Bobeta, ljubljena publiki, ki je zgolj kaprica in pozabljenost, je bila stopila iz sence pred kakimi petimi ali šestimi meseci.

Nje preteklost? — Ni je imela.

Na tistem Monmartru, kjer so rastle že nekaj let vse ekscentrično-sti, je pokazal umetniški kabaret »No-leva Barka« občinstvu prvokrat ve-liko dekle precej čedne zunanosti, rdečelaso, malce suho, odlikujočo se po nenavadnem šiku, ki je pela z nekam zateglim, kiselim glasom čudne, šaljive norčavosti. In te norčavosti so napolnile malo dvorano kmalu z vsemi monmartrskimi umet-niki in takoj nato z bulvarskimi lah-koživci...

Toda lahko si mislimo, da je ni bila volja, zavoziti vsa svoja mlada leta na Nojevi barki.

Kmalu jo je odvedel impresario, ki je plačal rajši globo, nego da bi bil počakal konca njene pogodbe.

Prišla je v velikansko koncer-tišče v devetem okraju. Tam jo je spoznal Burginjon. Kakor igralec, ki poizkusi srečo z drznostjo, da obogati mahoma ali pa zapravi vse, kar ima, je pograbil priliko in jo prevzel svojemu nevarnemu tekmeču s tem, da ji je ponudil za serijo sto pred-stav pravilčno, nezaslišano, blazno nagrado.

Kakor pa je Bobeta revolucionari-rala koncertišča s svojim novim žan-rom, tako je vznemirjala mesto s svojim veseljem do razkošja in hrupa.

Časopisi so bili polni njenih no-vih fantazij in njenih vsakdanjih no-rosti.

Pri Elizejskih Livadah je imela svoj lastni dvorec. Postavil ji ga je bil bogat Američan, katerega je ruini-ral nepričakovan trust v njegovi domovini tri mesece po likofu.

V Bulonjskem gozdu je obra-čala nase poglede vseh; vozila se je tja na izprehod z dvema čudovitima ruskima konjčema, ki sta bila stala celo premoženje.

Vse je zijalo na grmade prsta-nov, s katerimi si je lišpala roke, ki jih je nosila — narobe kakor druge — vedno brez rokavic.

Najslavnejša oseba v Parizu je bila ona, Bobeta — Bobeta, stvariteljica paglavskega žanra, velika Bobeta, ki je služila na leto svojih dve do tri sto tisoč frankov in je imela, kakor so govorili, že zdaj mi-

lijone dolgov. Takšni pojavi se vidijo pač samo v Parizu.

Pripeljala se je v »Norosti« v svojem koleslju, ki ga je vodil ele-ganten angleški kočijaž.

Ko se je ustavila ta rafinirana in čudaško elegantna ekvipaža, se je natrla na Strasburškem bulvarju gosta truma ljudstva. Začuli so se klici:

»Bobeta! To je Bobeta!...«

Sama si je odprla vrata in sto-pila počasi z voza, kakor da bi uži-vala pal trenutkov občudovanje te množice.

Nato je dvignila svoje dolgo krilo, blza zavita v kožuho — zakaj bližal se je hladni čas — ter stopila v koncertišče.

Vratar, ki je opravljal zdaj služ-bo gospe Olimpije, ji je stekel naprej in planil v režijsko pisarno.

»Gospod Florestan, madam Bo-beta je tu!«

Dobričina je skočil naproti... Vraga, velika umetnica!... Bobeta, ki zasluži vsak večer tisoč frankov!

Klanjal se je in klanjal, kažoč v smehljaju svoje velike, vedno skrbno umite zobe. Zdaici pa je vzkliknila Bobeta v njegovo veliko začudenje:

»Glej, glej... ali ste še vedno tu, gospod Florestan?«

»Kaj pak, seveda sem, madam. Ali sem nemara tako srečen, da sem že zbudil vašo pozornost, madam?«

(Dalej.)

je sledeće jezilo, da jim nikdo ni dal povoda stopiti na veselilni prostor. S krepkimi na zdar klici so odkorakali Sokoli po slednjem pozdravu proti kolodvoru in molče so jim sledili natakunji bajoneti... Na kolodvoru v Rušah sta Sokole izzivala dva naduta nemškutarčka iz Maribora, za koje pa se oni niso dalje brigali, ampak so se staknili v tesen krog, da so bili zavarovani pred vsakršnim napadom. Ta izzivača, sin znanega mariborskega trgovca Korosca v Dravski ulici, kojega starši in sploh vsa obitelj žive le od slovenskih grošev, ter njegov tovariš sta hotela oddati na Jahn-ovce v Mariboru brzov, da naj pridejo čakat na kolodvor, torej naravno izzivat preprič in pretep. Končno pa bi bili gotovo krivi Sokoli. Toda to se je njima preprečilo in tudi ta nakana izjalovila. Sokoli pa so prišli popolnoma mirno vsak na svoj dom. Ob tem zletu je Sokol zopet podal jasen in neovrgljiv dokaz, da mu ni za izzivanje in prepiranje ampak za resno, smoteno, narodno delo.

Kričanje naših štajercijancev o pretepačih in izdajalcih sicer ni ostalo brez uspeha, kajti mnogo poučenih, miroljubnih domačinov se je res zbalom nemirov ter ostalo doma, toda vse ostudne trditve so ovržene z minulo stvarnostjo ter postavljene na laž. Drugič na nam naših ljudi več ne premitijo...

Slovenska zemlja.

IZ LESEC.

K. notici »Dneva«, priobčeni dne 8. t. m. v županski aferi v Lescach, naj bode dovoljeno navesti nekoliko usodopolnih izrazov od strani uzožusodana Zarka. On je namreč v neki občinski seji izjavil, da bo pivovarna plačevala 10.000 K davka in bo pri tem imela veliko dohodkov. Gogala je to vest raznesel v javnosti, a Zark ga je tožil radi žaljenja časti. Bil je obsojen na denarno globo, ki pa se je od viš. inštanca razveljavila. Pri reviziji je Zark dejal, da je tako govoril okr. glavar; ako je tedaj temu tako, zakaj potem Zark ni tožil gosp. glavarja ali samega sebe, ker sta prva o tem govorila. Ali ni to poštena zvijača? Pivovarna pa ima še danes 67 vin. direktne davka in je prva nesreča vseh zainteresiranih gostilničarjev in breme občini. Državna železnica je imela pred izvršitvijo Bohinjske železnice predpisane dir. davka 806 K. Zark je izjavil, da ima železnica sedaj komaj tretjino davka od te svote in da ji je morala občina na dokladah povračevati, na kar se je na zahtevo Gogala na podlagi poslednjih volilnih listin konstatiralo, da ima drž. železnica 972 K 29 vin. predpisane dir. davka. Kaj je tedaj resnica? Na zahtevo naj se župan izkaže z zloglasnim zapisnikom obč. seje, s katerim se je vodovod in njegova stroški sprejeli v občinsko režijo, se je župan trudil in iskal, toda zaman. Naposled je izjavil, da se je sklep storil le ustmeno brez zapisnika (brez komentarja!) in to naj predstavlja ustanovni akt, ki ima obnavljati z tolikimi tisočaki? (Kosamafena!) Prebitek od popravila cerkve, razni manjši stroški vodovoda, vse navskriž pomešano s pravimi občinskimi računi, ki dosežajo mnogo stotakov, značijo prav dobro za beljen ričet; potem sledijo razne mistifikacije uradov, o katerih pa še ni izrečena zadnja beseda. To so veličine, ki dičijo morda edinega župana v deželi. Sedaj Zark ne mara govoriti o reviziji, pravi le, da je bila napaka za malenkostne yinarje. Ki niti besedice ni vredno. Kaj pa tisočaki in okroglih 1200 K sistiranih doklad za vodovod? Po predzadnji obč. volitvi je Zark dejal: »Sedaj bomo na lahko delali, kar bomo hoteli, ker G... ni zraven«. Da, delali so, in kar so naredili, zato so tudi odgovorni. V tem smislu se je izrazil tudi neki odbornik, trdeč, da občinski odbor stori kar hoče, da li prav ali ne. Vseh navedenih nekorektnih dejanj ni kriv edino župan, on je pač glavni povzročitelj, sokriv je celi odbor, ko je to početje podpiral oziroma molče odobral skozi celo vrsto let. Ako je odbor storil to v sled svoje nevednosti, je za svoj obstoj absolutno nesposoben, ako pa je to vprizoril vedoma, je obsojen vreden. Si li misli obč. zastop. da ljudstvo s svojimi krvavimi žultji pridobljenimi novci plačuje davke in doklade nitemu v zabavo, da se denar razmetava in z njim ugantajo krivice? Se li tako ravnanje kaj razločuje od vladarja alban-skih poglavarjev, ki nimalo nikakih predpisov? Tako se hoče prakticirati tudi pri nas. Ali naj se korumpirane mu osebi, ki se je tako briljantno izkazalo, še v nadalje pripusti uprava občinskih poslov? Nadejati se je z ponovo sigurnostjo, da bodo v te poklicani faktorji, no pričet, nastopili primerne korake, da se dejansko pritožna veljava zakona ter ustrezne zahtevi pravice.

Dnevni pregled.

Klerikalci in napredno časopisje. Klerikalce pričinja biti strah pred naprednim časopisjem. Zato skušajo pričeti z obsežnejšo akcijo, za svoje liste. Pri tem jim gre seveda na roko v prvi vrsti ogromni agitacijski aparat, ki se ne vstraja zlepa napovori. Pri nas se ima napredno časopisje baš premelemu umevanju tega, od strani naših somišljenikov, zahvaliti da ni nastal v teh zadnjih letih preobrat v prid naprednjstvu. Napredni listi so prepuščeni večinoma popolnoma sami sebi; njih zmoglosti jih morajo priporočati. Klerikalci gredo korak dalje; ker vedo, da po vsebini njih listi ne pridejo preko plitvnosti, žrtvujejo tisoče denarja za reklamo: zbirajo fonde za pridobivanje naročnikov, črpajo iz obrambnih družtev. Mi tega doslej nimamo. Pri nas smo radi naprednjaki, a ne skrbimo za to, kar je glavna naša dolžnost: za napredno časopisje. Poleg enega dnevnika — »Slovenca« — imajo klerikalci n. pr. na Štajerskem še »Stražo«, »Slov. Gospodar«. Mi imamo dva dnevnika in en cel — tednik. Ne žrtvuemo niti za splošno razširitev našega časopisja, niti za njegov številni narastek. In vendar je očitno, da treba skrbeti za oboje. Seveda: zato treba denarja, denarnih žrtv. »En dnevnik je za nas toliko, kolikor za državo en dridant« (so rekli klerikalci.) Zavedamo se tega in širimo narodno napredno časopisje, posebno ob narodni meji.

Klerikalci kot prijatelji kmeta. Z Dolenjske se nam poroča: Največji prijatelji in dobrotniki kmeta so klerikalci. Če kmeta zadene kakšna vremenska neizgoda, so klerikalci takoj pri rokah in mu ne samo v lepih obljubah, ampak tudi v dejanjih pomagajo. Eden takih dokazov klerikalnega resničnega prijateljstva do kmeta nam je prišel prav slučajno v roke. Kakor znano, je letos v aprilu nepričakovani sneg in mraz vinogradnikom prizadel veliko škodo. Ponekod koder so vinogradi pretežni del kmetovih dohodkov, je mraz uničil sploh vse kmetove upe. To velja posebno glede Bele Krajine. Komaj so klerikalci zvedeli, kakšno škodo je mraz povzročil tudi Belokranecem so takoj v deželnem avtomobilu po hitili uboge posestnike tolažiti z bogatimi podporami. Seveda jim je vse verjelo. Kako pa so dejansko kmetu sklenili pomagati, to nam pojasni pismo, ki ga je pisal eden prvih klerikalnih odrešenikov, podjetnik Lončarič menda svojemu inženirju. Pismo je nemško in se glasi: »Ich wurde aufmerksam gemacht, dass durch die Teil ja manchmal totale Vernichtung der heurigen Wein- und Obsternte die Besitzer und Bauern zwingen wird, für das Fuhrwerk Beschäftigung zu suchen und sich daher die Anträge aufs Fuhrwerk mehreren werden. Falls Sie Fuhrwerk brauchen sollten, müssen Sie eben in diesem Falle trachten, die Preise zu drücken, denn die Leute werden froh sein um jeden Preis Fuhrwerk leisten zu können. — Hochachtungsvoll Bauunternehmung Jos. Lončarič, Laibach - Rudolfswert - Möltling.« — Slovenski bi se to reklo: Opozorjeni sem bil, da bodo posestniki in kmetje vsled delnega, da ponekod popomega uničenja vinske in sadne letine prišli iskati zaslužka za prevažanje in da bo takih ponudb veliko. Ako boste potrebovali take vožnje, morate ravno v tem slučaju nato gledati da boste s cenami pritiskali na voznike, kajti ljudje bodo veseli, da bodo mogli za vsako ceno voziti. — Z odličnim spoštovanjem Jos. Lončarič, stavljen podjetnik... Tako torej izgleda klerikalno prijateljstvo do kmeta v resnici. Ker je vsled mraza kmetu vse vrag vzel in bi mu bilo treba pomagati, da si na drugi način vsaj nekaj odškoduje, je Lončarič prepričan, da se kmetu najlažje pomaga s tem, da se zaradi ujmske nesreče iz kmeta izsilij najnižja cena, če si hoče s prevažanjem železniškega materiala kruha zaslužiti. To je krščansko načelo v praksi. Pripomniti pa je še to: Podjetje, za katerega se je v tem slučaju iz kmetov izsiljeval denar, je katoliško podjetje, krog katerega so ravno tisti možje, ki so se kmetu največ hlinili z obljubami za podporo. In ti možje postenjaki so: dr. Susteršič, dr. Lampe, dr. Zajec, Jarc, belokranjski poslanec Dermastija in drugi taki črni tiči. Kmetje, le volite še take svoje odkrite prijatelje.

V Bolgariji se vrše čudne reči. Vedno večje in večje postajajo demonstracije proti vladi iz Kobjurga. Razpoloženje je vedno bolj revolucionarno. Kobjurzan je to pričakoval, zato so njegovi mameluki skrbeli za to, da podkurijo odhajajoče vojske — proti — Rusiji in ruskemu carju, češ: Rusija je bila kriva, da smo bili premagani, ona nas je šuntala za vojno proti Srbiji, Rusija je kriva, da nismo dobili Carigrada. Tako so šuntali Kobjurzanovi privrženci na smrt iz-

mučene vojske zaman-zmagovalce kobjurgske. Na par kraljih je seme padlo na rodovitna tla. Tu in tam so izbruhnile demonstracije proti — Rusiji. Toda delo tuica na bolgarskem prestolu ni uspelo. Narod, kakor je bil držan v temi, je izpregledal in začele so se demonstracije proti kralju. Vrenje je vedno hujske in vsak čas lahko izbruhne revolucija, ki se za kralja Ferdinanda ne bo dobro končala, ker bolgarsko ljudstvo je spoznalo, da ni njegov škodljivec — Rusija, temveč — Kobjurzan.

Z velikanskimi napori si bolgarski visoki krog prizadevajo, da bi odvrnili od sebe opravičen očitke, da so oni začeli vojno. V »Českem Slovu« razlaga to modrost bivši sofijski vseučilišni profesor Sak (Ceh). Danev, bivši bolgarski ministrski predsednik-človek, ki je baše dejal, da je vse nesreče kriva njegova slepa vera v Rusijo — torej Danev na dolgo in široko razlaga, da Bolgarija ni mislila na vojno s Srbi, pač pa so Srbi že davno pred vojno mislili na to. Po vsem tem vzdihovanju na pravi: »H konci moram ponavljati, da jaz in moji tovariši prejšnjega kabineta nismo proglasili vojne, ker bi to bilo s političnega kot tudi z drugih stališč pustolovščina in ker je bila potem, ko je tudi Pašić pritrtil in sprejel razsodišče, nepotrebnost. Res so se pa začeli med 17. do 30. junijem napadi od naše strani, toda vlada, ki je edina predstavljala Bolgarijo, ni bila z njimi solidarna in jih je obsodila s poveljem, da se morajo takoj drugi dan ustaviti. Krivce vojne se mora drugod iskati. V teh besedah je toliko hinavščine, da se je čuditi, da se kdo upa svetu tako govoriti. Bolgari niso mislili na vojno, vlada je ni napovedala. Srbi so mislili na vojno — začeli so jo pa Bolgari, ki niso vojne krivi. Ali je mogoče ta miš-maš prebaviti? Če nisi diplomat — je nemogoče. Če so Bolgari začeli vojno, tedaj so oni krivi in Srbi so pač dobro vedeli, s kom imajo opravka, ko so se že prej pripravljali za vse možnosti. In ker se niso dali premagati — so škodili Slovanstvu, tako govori lokavji Bolgar, ki ni napovedal vojne, pač jo na začel, poleg tega bi pa še rad, da bi se ga ne smatralo za povzročitelja vojne. — Sedaj noče biti nič več vojne kriv — niti Danev, niti Savov. Če bi bili na Bolgari zmagali, bi si bil pa vsak lastil zaslugu, da je on začel.

»Branič« slovenski mladini. Naše obrambno društvo »Branič« je izdalo drugi koledarček, ki je namenjen predvsem slovenski mladini. Ima mnogo lepih besed za našo mladino, ki bi jih naj zelo upoštevala in se tudi po njih ravnala. Naš pisatelj Ks. Meško priporoča mladini več navdušenosti, več narodne zavesti, več narodnega ponosa. Žalibog, da se moramo tega šele učiti pri drugih narodih, ker imamo mi teh lastnosti tako malo. Res, tudi zunanja znamenja pomenijo nekaj, a pravilno delo oni, ki je naroden v svojem srcu tako, da pokaže pri vsaki priliki z dejanjem in besedo, da je Slovenec. Naši mladini je treba več idealizma, več navdušenosti, več ognja. Dalje daje Ante Beg slovenskim mladencem in mladinkam mnogo lepih nasvetov za izvolitev pravega stanu. Tudi povestici »O domovinski ljubezni« in »Mati« boste upivali dobro na mladino. Tudi v tujni ne smemo pozabiti na svoj dom, kakor ga ni pozabil oni starček, dasi je živel že 35 let v tujini. Vedno je še hrepenel po domovini, vedno si je želel nazaj, da bi videl Niš in Suho planino. Da bi le imeli take matere, kakor so srbske, katerih bolelost je bila velika, ko ni bilo njih sinov iz bojev, ali pa so se vrnili brez nog — pa te srbske matere niso tarnale in jokale, ker vedele so, da domovina zahteva mnogo. Tudi varčevati bi se naj naučila naša mladina in bi naj izpolnila vse in še več, kar je navedeno v članku »V varčnosti je moč naroda«. Pesmi bodo tudi gotovo naše mnogo razumevanja pri stov. mladini. Takih stihov je treba slovenski mladini, ne pa kakšnih žalostnih in solznih. — Naj bi se ta koledarček kar najbolj razširil med našo mladino, posebno še na jezikovno mejo. Takih koledarčkov in knjig, ki so pisane predvsem v narodnem duhu, nam je najbolj treba, ker še nismo narodno prebujeni in še bo dolgo, preden bomo tako narodno zavedni, da se ne bomo ustrašili pravega boja za svoje pravice.

Iz Litije. Zelo olikanega se je izkazal de 16. t. m. na tukašnji postaji g. tovarnar in večkratni posestnik v Šmartnem pri Litiji F. K. Ta dan je prišel imenovan s svojo hčerko ob štirih zjutraj v čakalnico naše postaje. Brez vsakega povoda je prisotil tu službojočemu delavcu krepko zausniko. Zraven je pa vpil: »Jaz lahko delam z železniškimi fakini kar hočem. Vi pa meni ne morete ničesar!« Ostali potniki, ki so bili priča tega surovega obnašanja omejenega finega kavalirja, ki še vpi-

čo svoje hčerke ne more zatajiti in brzdati svoje robotosti, so se zgrajali nad takim početjem. Radovedni smo, če je uprava južne železnice voljna mirno prenesti to za njo in za celo njeno osobje skrajno žaljivo obnašanje ter v kakšni obliki hoče dobiti zadoščenje svojemu, v službi takim surovostim izpostavljenemu uslužbencu.

Srbski učitelji o Slovencih. Iz Belgrada se nam poroča: Te dni so se povrnil v Belgrad srbski učitelji, ki so zastopali Srbsko učiteljsko združenje pri jubilejni skupščini slovenske Zaveze. Govoril sem z enim teh učiteljev, ki ni mogel prehlaviti dni, ki jih je preživel med slovenskim učitelstvom v Ljubljani. Pa ne samo slovenski kolegi, tudi slovensko občinstvo je pokazalo največje simpatije napram njim. Na ulicah so jih ljudje bratski pozdravljali, a nepozaben jim ostane moment, kako jih je zbrana množica pri glavni skupščini navdušeno, bratsko in odkritosrčno pozdravljala.

Šolskim vodstvom, ki se jim ponujajo pod krinko prijateljev razne knjigarnice in papirnice, odsvetujemo neko trdiko (!) R. Pecchiari iz Koroča, ki ji je, po ponudbah sodeč, zelo do slovenskega denarja. Ta papirnica pošilja po Krasu neke vrste reklamnih listkov s sledečim tekstom: Častiti gospod Nad učitelj! Čast mi je opozoriti Vaše Velikanstvo, da pri meni dobiva se mnogo šolskih potrebnih pisarniških predmetov če ne dobim Vašega odgovora do 16. tega meseca, pošal bom Vam na ta naslov, zbirko glavnih predmetov; to le: flašica črnila in rdečilo, flašica gumij ar bica, sušilni pol; peresca, 3 držala za pero, (2 vrsti) 4 brisalke, 1 uteg za papir (roka) Iglice za spoj papirnih pol, 100 pol pisarniškega papirja, 100 pol pisarniškega papirja tiskanega, 100 zavitkov tiskanih, 12 svinčnikov Hardmuth, 2 svinčnika rdečih in plava, 1 črtalo, 4 ko madi pečatnega voska, 50 šolski redov in koledar, za znesek 12 Kron. Tiskam raznovrstnih trgovskih registrov spričevala, zavitkov, kartonov, vezitk, in t. d. Če potrebujete Vam za leto 1913, prosil bi Vas, da mi ukažete teč. mes. Spoštovanjem se priporočam in Zahvaljujem R. Pecchiari. Tistim, ki jim je do stvari, naj preberejo vsaj to; sodbo poleg ital. papirnice potrjuje še slovensčina.

Kako se je pristudil Wieser, ne samo inteligenci, ampak tudi nižjim slojem, dokazuje sledeči slučaj: Reven delavec je šel v urad na postajo in ko so ga vprašali, kaj hoče, jim je mirno odgovoril: »Dajte mi Wieserja, da ga nesem ven; mi smo ga že sili do grla!« Seveda so reveža brutalno izgnali; ampak ta slučaj reveža delavca vendar pove mnogo.

O Trdinovi ševilki »Slovana« poroča obširno »R. Novi List«: v zadnjih številkah ponatiskuje Trdinove izreke o politiki, kulturi in literaturi, kakor sta jih zabeležila dva njegovih dijakov. — O članku »Trdinova slovenske narodne pravilice piše dr. Karasek v »Moravski Orlici«, poleg Erbena je narodopisno zanimanje v Slovincih budila češka pisateljica B. Nemcova, katere mož je bil leta 1856. v Beljak premeščen. Nemcova je bila v zvezi z M. Majerjem.

Strela. Dne 17. t. m. je udarila strela okrog polnoči v gospodarsko poslopje posestnika Jurija Klepca iz Krasinca na Dolenjskem, zažgala je poslopje in ga popolnoma vpepela z vso krmo vred, ki se je nahajala v njem. Skupna škoda znaša 1340 K, zavarovalnina pa samo 60 K.

Utonil je. Mlinar Jože Rajer iz Zaloga pri Prečni je bil dne 16. t. m. zaposlen na polju. To priložnost je porabil njegov desetletni sin Anton za to, da je odvezal na potoku Temenici čoln svojega očeta in se je nato spustil z njim na Krko. Nazaj se ni več povrnil. Pozneje je zapazil čoln na Krki neki posestnik iz tamošnje okolice in ga potegnil na prod. Anton Rajer je najbrže padel v vodo in utonil. Njegovega trupla doslej še niso dobili.

Koni ga udaril s kopitom. Pred nekaj dnevi je udaril konj s kopitom 36letnega posestnika Franceta Blaža iz Tomačevega v desno stran prsi, ravno v trenotku, ko je Blaž stopil z voza, v katerega je bil konj vprežen. Blaž je zadobil po mnenju zdravnik smrtnevarno poškodbo. Nahaja se v domači oskrbi.

Tatvina lesa. V mesecih avgustu in septembru t. l. so neznani tatovi odpeljali polagoma iz gozda posestnika Ivana Grbca iz Studenca okrog sedem voz drv. Tatovom še niso na sledu.

Prepoden tat in vlomilec. Dne 13. t. m. popoldne se je splazil neznan storilec skozi nebo odprtino na podstrešje posestnika Ivane Bijol iz Milnega pri Bledu. Odtod je prišel v notranje prostore in je pregledal vse omare in predale, ukradel pa ni nič, ker ga je Bijolova, ki je prišla slučajno domov, prepoznala. Tat je bil prebrisan in je zaklenil hišna vrata od

znatraj, tako da je lahko ušel skozi ono odprtino na podstrešju, skozi katero je prišel.

Sv. Primož nad Muto. Včeraj se je tukaj obesil posestnik Stramec, in sicer na eno drevo v gozdu, ko so ga šli iskat in našli v gozdu že mrtvega za vrvo viseti na drevesu. Govori se, da je to grozne nesreče krivo ljubosumnost, zato si je vzel življenje, da mu ne mora več žena očitati zvestobo. Če bi se vsak za tako majhne reči obesil, potem jih bi že polovica visela.

Vlomi in tatvine. V noči na 13. oziroma na 14. t. m. je bilo vlomljeno pri posestniku Francu Gunstelu v Zgornji Sušici, občina Toplice, nato pri trgovcu Ivanu Schauerju v Cermošnicah in pri posestniku Ivanu Mazelletu v Novem Taborju. V noči na 15. t. m. je bilo vlomljeno pri posestnici Jeri Stiene v Blatniku pri Cermošnicah. Tatovi, najbrže cigani, so odnesli jedila in obleke kakor tudi 120 K gotovega denarja. Skupna škoda znaša 1150 kron.

Požar v Kočah. V ponedeljek ponoči, in sicer okoli polnoči, je izbruhnil požar v Kočah na Koroškem. Ogenj je nastal na gospodarskem poslopij posestnika in čevljarja Jakoba Tasotija. Pogorela je njegova hiša kakor tudi posestvo njegovega sosedu Ivana Puca. Bila je velika nevarnost, da pogori vsa vas. Razne požarne brambce, domačini in okoličani so dosegli, da se je ogenj omejil na omenjeni posesti. Škoda je velika. Kako je nastal ogenj, še ni znano. Sumijo, da je bil podtaknjen. Zadnji požar v Kočah je bil leta 1893. Takrat je pogorelo več kot polovica vasi.

Zločin ali nesreča? Pred kratkim so našli na nekem vrtu v Šmartnem pri Celovcu obstreljenega letoviščarja realca Ernesta Fischerja iz Gradca. Prvotno so govorili, da je Fischerja neki neznanec napadel. Preiskava pa je pokazala, da ta trditve ni zanesljiva in da je mogoče, da se je Fischer vsled neprevidega ravnanja z orožjem sam obstrelil.

Ponesrečen delavec. Pri Podklostru so našli v hlevu posestnika Galeta težko ranjenega delavca Andreja Šibeca, ki je delal pri gradbi telefonske zveze Trbiž-Beljak. Mož je bil še pri zavesti in je izpovedal, da je padel in da rana ni tako nevarna. Bil je poškodovan na čelu nad levim očesom. Po ti izpovedi se je mož onesvestil in je kmalu nato umrl.

Nesreča. Ko je hotel te dni Martin Čuček, delavec pri predoru belokranjske železnice, zavreti nek tekoč voz, se je zavora pri vozu, na katerem se je Čuček nahajal, zlomila, in delavec je padel na nasip in je zadobil težke telesne poškodbe.

Pri slomorenici ponesrečil. 35letnega delavca Ivana Sibitza iz Bele peči na Gorenjskem je pred kratkim zgrabila na podu med delom slomorenica za levo roko in mu odrezala kazalec.

Napad. 31letnega posestnikovega sina Leopolda Sego iz Vel. Lašče je pred nekaj dnevi napadel neki neznan mož, udaril ga je z nekim lesom po glavi in ga težko poškodoval.

Med vožnjo na vlak okradena. Anki Grizeljevi iz Vitin na Hrvaškem je te dni med vožnjo v Ljubljano, kamor je šla iskat službe, neznan tat ukradel 52 kron. Tatvino je Grizeljeva zapazila šele na kolodvoru v Ljubljani. O predrznem tatu ni duha ne sluha.

Vlak povozil pasoč se kostrune. Pretekli petek okrog ene ure popoldne je povozil osební vlak, ki je prišel iz Ljubljane, v bližini Kranja osem kostrunov, ki so se pasli ob železniški prosti. Strojevodja ni mogel vlaka ustaviti, ker je na omenjenem kraju oster ovinek in ni videl pasoč se črede. Živali so bile last kajžarja Franca Oražna, ki stanuje blizu železniške proge. Kostrunov ni nihče pasel.

Surov mož. 48letni dninar Jože Kočevar iz Starega trga pri Ložu je prišel pred kratkim okrog polnoči rjhan domov. Ker so bila hišna vrata zaklenjena, jih je vlomil, prilomastil je v hišo, razgrajal je v nji, vrzel več pohištva na cesto in grozil svoji ženi, da jo ubije. Žena je vsa prestrašena pobegnila za silo oblečena pred svojim pijanim možem iz hiše, pri tem je padla po stopnicah in se je poškodovala na obeh nogah.

Vse naše cenj. dopisnike ponovno prosimo, da nam pošiljajo vse dopise, pisane s črnim in ne s svinčnikom, ker se v zadnjem slučaju stavlja stavcem velike zapreke.

Tvrdka M. Tomec. Mnichovo, Hradišče, Češko, išče slovensko korespondentko, najraje začetnico, ki je dovršila trgovski tečaj. Prevajala bi iz nemščine na slovensščino. Prednost imajo učiteljske hčere. Ponudbe je vložiti slovensko - nemško na trdiko.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Ljubljana.

Kedaj je postal včerajšnji »Dan« protiparagrafski? Šele ob 11. uri dopoldne — preje ni bil nevaren. Ob 11. uri si je pa gospod n. n. državni pravdnik spomnil, da »Dan« že en teden ni bil konfisciran in takoj je bil spoznan za državni nevarnega činitelja.

Češki listi so smeli cele kolone prinašati o manevrih. Pa niso bili konfiscirani. Mi smo napisali par vrstic, smo bili pa takoj. Od sedaj naprej bomo pa takšne stvari še bolj ignorirali. Niti patrijoti ne smemo biti.

Na naš sobotni uvodnik o klerikalnem polomu je nam pisala gđc. Kamila Theimer prijazno pismo, v katerem nam obljublja še natančnejše informacije o klerikalnem gospodarstvu.

Klerikalni panamino, pod tem naslovom prinaša »Reški Novi List« posnetek zadnjih razkritij Kamile Theimer. Tako klerikalni gnoj povsod smrdi.

Edina rešitev — ali bolje nekaj dovršenih predstav — nego diletantizem. Sobotni »Slovenec« kar kipi od navdušenja, da bo hrv. nar. gledališče rešilo krizo slov. gledališča. S tem navdušenjem za hrv. gledališče bi »Slovenec« rad prikri klerikalni lopovski fanatizem in klerikalno sovraštvo do slovenske narodne kulture — zato se zdaj navdušuje za hrv. gledališče. Tako torej z velikanskim veseljem blista klerikalci po drobtinah, ki se nam ponujajo iz Zagreba — dočim je doma uničil slov. gledališče. Kaka hinavščina. V vsem tem je pa en kup poniževanja. Mi stojimo prej ko slej na tem, da mora imeti Ljubljana svoje slovensko gledališče. To je princip od katerega bi se ne smeli ganiti.

Kdor slovensko gledališče v Ljubljani onemogočuje, je lopov, ki sramoti slov. narod pred celim svetom. Mi ne podcenjujemo umetnosti in umetnikov hrv. nar. gledališča v Zagrebu. To gledališče ima s svojo doletno podporo 180.000 K tudi podlago, na kateri lahko razvije svoje delo, da je gotovo najboljšo gledališče na našem jugu. (Klerikalni kranjski dež. odbor je pa vzel slov. dež. gledališču še tistih 6000 K podpore, ki jih je dežela prej dajala.) Ne pozabimo pa pri tem, da so na zagrebškem odru pokazali tudi slov. igralci svojo umetnost in da bi ta umetnost delala čast tudi naši beli Ljubljani. Ko je lani gđca. Thalerjeva gostovala v Zagrebu, je pisal neki hrv. dnevnik: »Slovinci se morajo ponašati, da imajo mnogo nadpovprečnih umetnikov.« Nas je veselilo to priznanje. Dali smo drugim odrom dobrih sil — zakaj bi torej doma imeli diletantizem? Da, letos bi bil diletantizem zaradi klerikalnih intrig. Pa tudi diletantizem bi bil boljši ko nič, ker bi ne uživali v svetu žalostne slave, ki so jo nam naklonili klerikalci, da bo slov. Ljubljana brez slov. gledališča in da bomo sedaj z največjim veseljem sprejemali, kar nam bodo mogli ponuditi naši sosedje. Kakor da bi ravno mi ne smeli ničesar imeti — vse kar je boljše drugim dajati — potem pa z največjo hvaležnostjo od drugih darove prejemati. — Mi pozdravljamo prijazno ponudbo hrv. nar. gledališča, vemo tudi, da bo gostovanje hrv. igralcev na našem odru imelo lep uspeh — toda gledališka kriza s tem ni rešena. Ako se more odpreti gledališče hrv. gostom, bi bilo lahko odprto slov. igralcem. Kdor zapira gledališče slov. predstavam je falot in basta!

Klerikalna podjetja. Ker ste priobčili v vašem listu članek, kateri razkriva klerikalna podjetja, vam hočem tukaj še par takih podjetij navesti. Takrat, ko se je začel zidati sedanji hotel Tivoli, so klerikalci sklenili, da napravijo temu konkurenco. Pridobili so zato konkurenco Zajca iz Šiške, kateri je res sezidal hotel Bellvue! Denar za ta hotel je pa ves iz »Ljudske posojilnice«. Namen tega hotela je bil pa samo škodovati hotelu Tivoli! Nadalje je trgovina O. D. tudi čisto klerikalna. Denar, kar ga je v tej trgovini, je ves iz »Ljudske posojilnice«. Klerikalci so tudi ustanovili kupčijo s kislim zeljem. Za to podjetje so dobili Oražma in Kačarja! Tudi ta denar je ves klerikalni. Ali mislite, da bi se bili klerikalci, tako potegovali za navadnega prodajalca zelja, kakor so se za Kačarja? Kaj šel! Tam jim je šlo za njih lastno podjetje, zato je bilo pa tudi toliko pritožb. Kar se pa tiče, v »Dnevnu« navedenih klerikalnih tovarnen se je zanje že poprej vedelo, samo da niso v javnost prišle. Izvedelo se je pa to, od najbolj zanesljive, klerikalne strani. Sedaj pa lahko ljudstvo, posebno pa se obrtniki in trgovci spregledajo, kdo je njihov pravi in resnični prijatelj. Meščan.

Mežnar v ženskem krilu. Pa bodete rekli gospod urednik, da ni pismo napredni. Mi tukaj na Kranjskem posebno pa še v Ljubljani ve-

liko bolj napredujemo, kakor — Amerikanci! Kje na svetu drugje, bi se še dobil mežnar v ženskem krilu, kakor se dobi v Ljubljani? To pa še v tako aristokratski dami! Letošnje poletje so bile neke eksercije v cerkvi sv. Jožefa, katere so trajale cel teden. Ob sklepu se je pa pobiralo za to cerkev in nove zvonove. Grofica X. in še neka Nemka so vam takrat pobirale s krožnikom pokritim z belim prtom. Pobirale so vam pa na stopnjicah pred vrati, ko so šli ljudje iz kapele! Kakšno bogoljubno delo, kaj ne da, posebno pa še ko opravlja tako visoka dama delo cerkovnika! Ja, ja, saj je tudi nekoč podaril Rudolf Habsburški konja duhovniku, ki je šel obhajati. Pa pustimo šalo na stran! Ker je grofica X. tako blaga in usmiljena dama, kaj pa, ako bi se ona odzvala in šla pobirat s krožnikom po Ljubljani za tistega ubožega paznika Bučarja, ki je bil po nedolžnem zaradi Oražmovskega papeža suspendiran. Za njegovo suspenzijo, je tudi glasoval, soprog omenjene dame. Verjemite nam, ako bi se to zgodilo, da bi nabrala ta grofica tolikšno svotico, da bi si ubogi Bučar lahko postavil malo hišico. Za to delo usmiljenja bi se sam Bog oče veselil.

Radi težke telesne poškodbe v preskavi je bil policijski komisar Jančigaj iz Sp. Šiške. Menda je pred leti neko žensko dyakrat sunil z nožem v hrbet. Pri državni policiji je bilo že več priči zaslišanih. Preiskava se baje vrši na pritisk vojaške oblasti.

Oražem, župan iz Most. Ko je te dni poleg garnizijske bolnice vstopil v voz cestne železnice g. Oražem, župan iz Most, se je oglasila poleg na tratoarju stoječa stara ženska, »no naš župan se zopet pelje v Ljubljano, da ta tega človeka ni nič sram se«. Ljubljani kazati, stara sem že in odvisna od dobrih ljudi, a vendar bi se ne pokazala na svitlo, ko bi me opravičeno, tako po caj-fengah vlačili kot njega. Dasiravno nimam, poleg moje visoke starosti niti en odstotek toliko in tacihi grehov nad sabo kot ta človek, bi me živ krst ne videl, a on se pa nič ne sramuje, ampak se zopet pelje ljudem kazati. No sedaj je g. Oražem tudi že pri starih ženah izgubil ugled, kar je za njega vsekakor dovolj žalostno spričevalo.

Ljubljana-Celovec (Ilirija atletiki) 2:2 (dve enajstmetrovki). Včeraj dopoldne je tako bilo, da noben človek ni mislil, da bo tekma mogoča. Opoldne se je zjasnilo in v treh urah se je tako osušilo, da sta mogli obe moštvi nastopiti z najboljšimi nadami. Ob 4. pop. je bila krásno vreme. Igrališče se je deloma osušilo — in mogla se je razviti krásna igra. »Ilirija« je nastopila v svojih lepih rdeč-belih barvah. Celovčani pa v črno belih triko. Spočetka so bili vsi prepričani, da bodo gosti odnesli zmago. Bili so telesno višji in so imeli izredno visokega golmana. »Ilirija« nima tako velikih postav, o njenem prvem moštvi se je pa slišalo že mnogo neugodnih sodb. Toda včeraj se je Ilirija I. izkazala. Pokazalo je kaj more, ako hoče. Videli smo krásno kombinirane napade — žal da so bili premalo ostrji. Edino temu se je zahvaliti, da niso bili Celovčani poraženi. Takoj s početka je Ilirija krepko napadla in je dosegla v 5 min. prvi goal. Celovčani so se hoteli revanžirati, pa se jim ni posrečilo. Ilirija je ponavljala napad na napad, žal da je izgubila mnogo dobrih pozicij. Šele čez pol ure se je posrečilo Celovčanom poravnati — pa komaj, komaj (žoga je šla golmanu Ilirije iz rok). Polovica 1:1. V drugi polovici so se ponavljali napadi na obeh straneh. Gostje niso pokazali nič posebnega — Ilirija pa je bila v dobri formi. V sled »roke« je dobila »Ilirija« enajstmetrovko — in tako smo mislili, da se bo končalo z 2:1 za goste — ko je proti koncu tudi Celovčane zadela ista nesreča. Gledalcev je bilo 1500. Ta tekma pomeni za Ilirijo uspeh. Igra je bila cel čas zanimiva in napeta. Splošno mnenje je bilo, da bi Ilirija dosegla lahko mnogo lepši uspeh, da se je tudi gostom ni odekalo priznanja. Zakaj pa naj bi se mladini prevodala! Na koncu oni konkurz, da počasti igralce — tega nismo mogli razumeti. To je stara pravica.

Dijaška socialna konferenca v Ljubljani. Dnevni red: 1. V soboto, dn 27. septembra ob polu 10. uri predpoldne otvoritev zborovanja. 2. Referati: a) Ambrožič Matija: O potrebah slovenskega visokošolskega dijaštva. b) Dr. Karel Ferluga: O dijaških socialnih institucijah pri drugih narodih in ustanovitve »Slovenske dijaške matice«. 3. Nadaljevanje popoldan ob 3. uri. 4. Referati: a) MR. Lemež: O slovenskih podpornih društvih in njih modernizaciji. b) Peric: O podpornih skladih. 5. V nedeljo, dne 28. septembra ob 10. uri predpoldne: a) Debata o delu v jeseni in o izvedbi sprejetih resolucij. b) Zaključitev zborovanja. Zborovanje

se vrši v mali dvorani Mestnega doma. Ker se posebna vabila ne bodo razpošiljala, zato vabimo tem potom na naše zborovanje vse one kroge, ki se zanimajo za dijaško socialno vprašanje in zlasti one, ki bi bili pripravljani sodelovati na polju dijaško-socialnega dela. Zlasti pa vabimo na naše zborovanje dijaštvo, da se odzove to v obilnem številu. O. v. p. o.

I. sestanek slovenskih tehnikov v Ljubljani. Ob veliki udeležbi se je vršil v dne 20. in 21. kimavca t. l. I. sestanek slov. tehnikov v Ljubljani. Sestanek je priredilo »Akademsko društvo slovenskih tehnikov na Dunaju« s sodelovanjem društva slovenskih agronomov »Kras« na Dunaju. »Kluba slovenskih tehnikov v Pragi«. »Kluba slovenskih tehnikov v Gradcu«, in čistiških slovenskih tehnikov. — Razveseljivo je predvsem dejstvo, da je prišlo mnogo zunanjih udeležencev — kar je dokaz, da je vladalo veliko zanimanje za to prireditve. V soboto 20. t. m. dopoldne so odšli udeležniki sestanka v opekarno Vidic & Komp. na Viču, kjer jim je vodstvo in lastništvo trdilo, predvsem tovarnar g. Ogorlec, na najljubše in največji način razkazalo zelo zanimivi tovarniški obrat, ki je eden največjih te vrste na slovenskem jugu. Po ogledu tovarne je g. Ogorlec nadvse gostoljubno pogostil posetnike. Popoldne je razložil v mali dvorani mestnega doma ing. Janko Mačkovšek na podlagi tozadnjih načrtov, ki jih je v to svrhu iz dobrohotne prijaznosti prepustil g. mestni stavbni svetnik Matko Prelovšek, bistvo regulacijskih del v Ljubljani in naprave zbiralnih kanalov v Ljubljani. Končno je tudi razložil načrte novih ljubljanskih mostov. Nato so odšli tehniki, okrog 50 po številu pod vodstvom ing. J. Mačkovška v strugo Ljubljance, kjer jih je sprejel imenom stavbnega vodstva za osušitev barja g. ing. Orel in jim razkazal zanimiva regulacijska dela. Zvečer je predaval ob veliki udeležbi tovariš. cand. chem. Srečko Ferjančič (Curij. Svica) o »Entropiji in koncu sveta«. Predavanje je bilo znanstveno in je pričalo o veliki umni, s katero je preučeval predavatelj omenjeno temo skozi dve leti. V nedeljo 21. t. m. dopoldne se je vršilo v mali dvorani Mestnega doma zborovanje slovenskih tehnikov. Zborovanje so počastili z udeležbo podpredsednik »Društva inženirjev v Ljubljani« g. ing. Turk, urednik tehn. strokovne revije »Vijesti« g. ing. Gustinčič, nadalje gg. ing. Tavčar, ing. Domicelj, ing. Finher in ing. Mačkovšek. Na zborovanju je bilo navzečih okrog 50 slovenskih tehnikov; veliko je bilo med temi zunanjih tovarišev — prišli so celo tovariši iz Trsta, Goriske in Stajerske. Opazili pa nismo precej ljubljanskih tehnikov, ki so se odtegnili v teh dneh vsakemu stiku s tovariši; večini te vrste tehnikov primanjkuje pač čista stanovske zavesti. O važnih sklepih tega zborovanja bomo še poročali.

Zenin, ki je pred poroko v stranišče padel, se zelo huduje čez »Dan« istokot ne more ničesar, kot vi sami ne; krivda bi bila edino na hišnem gospodarju, ki ni skrbel, da bi stranišče bilo dovolj močno tudi za »srečne« ljudi. Sicer je pa stvar itak že poravnana če je res tako kot je nevesta rekla, da to nič ne stri, če se je Polde tudi zunanje umazal, da se je notranje čist in ker pa to je, je stvar, bogu bodi zahvaljeno vse v redu ter je kritiziranje čez naš odkritosrdni »Dan« popolnoma odveč. Prijatelji »Dnevna« in Poldeta.

Odbor N. S. Z. ima v torek dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer svojo izredno sejo v društvenih prostorih v Narodnem domu. Radi izredne važnosti dnevnega reda, prosimo tov. odbornike, da se seje poimnočevalno udeležijo.

Posredovalnica za delo in službe N. S. Z. Delo dobi: 1. čevljarški pomočnik, 1. krojaški pomočnik. Delo išče: 1. trgovski sluga, 1. pisarniški sluga, 1. voznik. Poslaniša daje posredovalnica N. S. Z. v Narodnem domu.

Keglaški klub N. S. Z. — V N. S. Z. se je ustanovil klub, ki bode prirejal vsako soboto keglanje za svoje člane. S keglanjem se bode pričelo v soboto 4. oktobra in sicer na novo preurejenem keglašču v Narodnem domu. Vse one tovariše in prijatelje N. S. Z., ki hočejo vstopiti v keglaški klub in se udeleževati keglanja, vabimo, da se udeležijo tozadnjega sestanka, ki se vrši v sredo dne 24. t. m. točno ob 8. uri zvečer v posvetovalnici N. S. Z. v Narodnem domu.

Film »Benečanske sanje«

se bodo predstavljale samo še danes v »Kino Idealu«. Moderna socialna drama v 3 delih. Krasnejši od drame »Otrok Pariza«. Predstave od 3. 1/2, 6. 1/2, 8. in 9. Primerno tudi šolski mladini. Cene 10 vin. dražje.

Trst.

Tramvaj in avtomobil sta trčila v predoru. Danes (soboto) jutraj okrog 8. ure sta trčila v predoru pod Montu tramvaj, ki vozi k Sv. Soboti in avtomobil. Nastala je velika zmešnjava. Ljudje, ki so se vozili v tramvaju so se silno prestrašili in so začeli skakati na cesto. Od vseh strani so hiteli ljudje, da vidijo nesrečo. Tramvaju se ni zgodilo nič hudega, pač pa je odletel avtomobil k predorovi steni, kjer ga je zaustavil zmeden sofer. Človeku, ki se je vozil v avtomobilu se ni zgodilo nič hudega, avtomobil sam pa je bil na eni strani ves zmečkan. Pokrivalo se je položilo in bok popokal. Druge nesreče ni bilo. — Skoro pa, da bi človek privoščil marsikateremu soferju vsaj brazgotino na nos, zakaj kar počenljajo ti lahkomišelniki ljudje, je včasih že več ko preveč. Skozi mesto dirajo, da pričakuje človek vsak hip kakke nesreče, posebno pa v Trstu, kjer vedno kar mrgolijo ljudje po ulicah. Se ni dolgo, kar smo poročali, da je avtomobil povozil in ubil deklico pri Sv. Soboti nekaj dni pozneje se je komaj rešila smrti okoličanka blizu spomenika Verdija, njen počasni osliček pa je končal življenje pod naglim avtomobilom. Blizu Belvederja je tudi padla žrtev. Skoro ni tedna, da bi ne imeli kakega slučajne nesreče, ki jo je povzročila prenaplata voznja avtomobila. Čudimo se, da se oblasti prav malo zmenijo za vse to. Enkrat za vselej naj bi oblast izdala strogo odredbo, da smejo voziti avtomobili skozi mesto z minimalno hitrostjo. Kam pa pridemo, če pojde tako naprej!

Zajeta tatova. Včeraj (petek), okrog 2. ure popoldne, je slišal stražnik Ivan Morg, ko je šel po ulici Gilijska, da prihajajo iz prodajalne, ki je last Alojzija Svageljna, ropotanje, kakor da bi kdo udarjal po kovini. Stražnik je poslušal časa, ko po se je prepirčal, da je res nekdo v prodajalni, je tekel takoj v bližnjo kavarno »Sport« ter je od tamkaj telefoniral na bližnji komisariat po pomoč. Čez nekaj minut je že bilo pred prodajalno vse polno stražnikov in policijskih agentov, katerim je poveljeval nadzornik. Ker je bila prodajalna zaprta, je šel poklicat eden izmed agentov trgovca Svageljna na dom, ki se je kmalu vrnil z agentom s ključi. Stražniki so odklenili prodajalno in so vstopili s samokresi v rokah. Svetili pa so si z električnimi svetilkami. V prodajalni so našli vse razmetano. Blagajna je ležala na tleh prevrtna na štirih mestih. Našli pa so tudi vse priprave za vrtnanje in vlom: sveder, pilo, dleto, kleščice, steklenico olja, električno svetilko in marsikaj drugega. Na mizi sta stali tudi steklenici vina, ena je bila popolnoma izpitana, druga napol izpraznjena. Tatovi so se gostili med »deloma«. Toda kje so vlomilci? Po dolgem iskanju so našli stražnik enega pod prodajalno drugega pa pod vrčami v zalozni. Bila sta seveda takoj odpeljana v zapore. Eden izmed teh se imenuje Franc Amy, star 28 let, stanujoč v ulici Farneto 25, rojen in pristojen v Marsiji (Francosko), po poklicu — igralec. (Slovenskim: igralcem bi se pa res ne čudili!) Drugi pa je Anton Culiat, star 26 let, težak iz Trsta, stanujoč v ulici Molin a Vento 18. — Oba sta znana vlomilca, posebno pa Amy, ki je bil izgnan iz Trsta, a se mu je posrečilo priti semkaj pod tujim imenom. — Vlomilcema je izročila ključke trgovine neka tretja oseba, katere pa ne marata izdati.

O skrivnostnem dogodku v Miljah.

Milje, dan žalostne 5letnice. Zadnjič smo poročali o skrivnostnem dogodku, ki se je izvršil v Miljah. Poročali smo, da je bil najden na železniški progi 8letni starček Branjnik, ki ga je povozil vlak ter ga prežezal na dvoje. Ker pa je bilo na mestu nesreče prav malo krvi, se je začelo sumiti, da se je zgodila nesreča, namreč da bi bil starček povozen od vlaka. Ravnotako se je zdelo oblastem neverjetno, da bi se bil vrغل sam starček pod vlak iz samomorilnega namena. Pač pa je oblast takoj sumila, da gre za umor. Bržkone je bil starček najprej ubit, potem pa prinešen na železniško progo nekoliko časa pred prihodom istrskega vlaka, da je ta truplo povozil in razmesaril na dvoje. S tem je hotel ubijalec zakriti svoje hudodelstvo. Toda kdo naj bi bil ubijalec? Sum je padel na starčeva sinova, ki sta edina imela interes na tem da spravi očeta na drugi svet. Ta sum ni ostal brez posledice. Kakor smo že poročali, sta bila oba Branjnikova sinova aretirana in odpeljana v zapore. Ob sinova trdovratno tajita, da sta ubijalca.

Kaj obremenjuje sinova?

Kakor smo že omenili, je bilo na mestu nesreče zelo malo, skoro nič krvi, iz česar se da sklepati, da je moralo biti truplo že del časa mrtvo. Na obleki, ki jo je nosil starček, je bilo videti samo strjeno kri, nikjer pa ni bilo opaziti niti kaplje kotoče krvi. In še nekaj. Zraven povozenega mrljica je ležal šop sena, ki ni mogel priti od nikjer drugje, kakor od kore, ki stoji pred Branjnikovo hišo. (Ta hiša stoji nedaleč od železniške proge.) Kako je prišlo to seno semkaj? Na to vprašanje sta odgovorila aretirana sinova, da ga je prinesel najbrže oče s seboj ter ga položil pod glavo, ko je legel na tračnice ter pričakoval vlak, da ga povози. To mnenje obdolženih sinov pa je zelo smešno. Človek, ki misli na smrt, pozabi na vse drugo. Najden pa je bil ob progi tudi starčev robec krvav. Kako je prišlo do tega? Tudi je bilo opaziti na starčevi glavi več bunk, o katerih je dognala komisija, da jih ni zadal vlak. Sploh pa ni bilo opaziti niti na vlaku najmanjše krvave lise, kar se zdi vsem popolnoma nerazumljivo. Kmalu po odhodu vlaka iz Milj proti Trstu, so prišli na Miljski kolodvor oba Branjnikova sinova in žena enega izmed teh ter so povpraševali, ali ni morda videl kdo njihovega očeta. Seveda ga ni videl takrat še nihče, niti truplo še ni bilo najdeno tačas. — Toda kaj vaju je pravilo do tega, da sta šla iskat očeta? Je vprašal sinova preiskovalni zdravnik; »saj se navadno nitna brigala zanj preveč.« — Slišal sem ga, ko je odšel iz hiše, in ker ga ni bilo del časa nazaj, sem se zbal, da se mu ni kaj zgodilo, posebno pa zato, ker je večkrat rekel, da se vrže pod vlak. Vstal sem in sem zbudil brata in njegovo ženo, in šli smo ga iskat. — Nedo dolgo prej pa sta oba brata pripovedovala izpraševalnemu sodniku, da sta šla zgodaj spat, in da sta takoj zaspala, ker nista spala že par večerov, ker sta pazila na kravo, ki je imela valiti. »Torej niste spali, ako ste ga slišali oditi iz hiše?« — V spanju sem slišal hojo in sem se zbudil, je odvrnil sin. — Truden človek pa se ne zbudi tako zlahka.

Preiskava.

Sinovima se ne more dokazati, da sta umorila očeta ter ga nato odnesla na železniško progo, da zakrijeta zločin. Onadva tajita, in priče ni nobene. Posebno pa moti oblast trditve nekaterih izvedencev, namreč da ako pade na truplo silno velika teža, truplo ne more krvaveti (vsaj v veliki meri ne), ker so mišice zelo stisnjene in stlačene, tako da ne more odtekati kri skozi žilice. — Ker oblasti torej nimajo konkretnih dokazov o zločinu, se vršijo neprestano zelo obsežne preiskave in zasliševanja. Včeraj se je izvršila tudi hišna preiskava v Branjnikovi hiši. Preiskava, ki je bila silno natančna je trajala 3 ure. Bile so pregledovane vse sobe, vsak kotiček, vse omare in skrinje in celo hlevi. Iz hleva je bilo zmetano vse seno, da bi se morda našlo pod njim kako sled umora. Toda zaman. Preiskava je bila brezuspešna. — Oziraje se na poprej omenjeno trditve nekaterih zdravniških izvedencev, da silno zmaščeno truplo ne more krvaveti v veliki množini, je mogoče, da sta starčeva sinova nedolžna umora: če pa sta sinova kriva tega hudodelstva, tedaj ima opraviti oblast z zelo previdnimi in zvitimi hudodelci, katerim ne bo mogoče tako hitro do živega. — O nadaljnjih razkritjih bomo poročali.

Nevsakdanji način ropanja.

V Karlinu pri Pragi se je izvršila tatvina, o kateri pravijo, da bi delala čast pariškim apašem. Detektivji so vsi srečni, da se je zgodil slučaj, ki bo njihovo bistroumnost klical na pomoč — brez vspeha seveda, ker praški detektivji so temeljiti. Postopati so pa še temeljitejši, zato v svrhe obtežitve svojih žepov, ki so v teh slabih časih kljub večnemu dežju, vedno suhi, napravili plan, ki bi ga bili sami prepočasni izvedli, zato so jim pomagali drugi pošten ljudje.

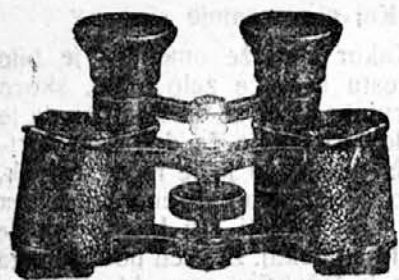
Postrešček št. 972.

V eni lepših domov mesta Karlin je stanoval profesor nemške tehnike, Imel je celo nadstropje najeto. Profesor v tem času ni bil doma, temveč se je nahajal v Karlovih varih. Na stanovanju sta bili le kuharica in služkinja. V soboto sta dobili obisk. Prišel je postrešček št. 972 in jima prinesel telegram, da mareta takoj oditi v Karlove vare k gospodu.

Komaj sta se ženski odpeljali, že prvim brzovlakom.

Postrešček pride s kolego.

Komaj ste se ženski odpeljali, že je prišel v hišo isti postrešček, pa ne sam, temveč s tovarišem, ki je imel številko 1007. Pokazala sta hišnici



K. JURMAN OPTIK IN SPECIALIST Šelenburgova ulica

Optični zavod z električnim obratom. — Aparati, poljska kukala, daljnogledi.

Za prvovrstno tehniko se jamči. — Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.



brzoyavko profesorja, kjer profesor naroča, da naj hišnica odpre s svojim ključem profesorjevo stanovanje, da bi mogla postrežek vzeti več kosov pohištva in ga odposlati kot »Eilgut« v Karlove vane, kjer profesor ostane še do 15. oktobra. Hišnica je to seveda rada storila.

Odprla je profesorjevo stanovanje in še sama pomagala odnašati pohištvo na voz. Pri tem delu so pomagali dobri sosedi.

Ko je bil voz naložen, je še policaj pokazal postrežkomu pot na kodo, odkoder bi naj še poslala pohištvo.

Stvar postaja resnejša.

Se isti večer sta se vrnila kuharica in služkinja. Obe prestrašeni. Ko sta pa zagledali polprazno stanovanje, pa nista vedeli, kaj bi počeli.

Stvar je postala jasna. Stanovanje je bilo oropano s pomočjo pošteni ljudi.

Kdo sta bila?

Dosedaj se je dognalo, da sta bili čepici pravim postrežkom prejšnji dan ukradeni.

Kaj bi s čepicami, sta si mislila talota. In prišla sta na precej originalno misel: začeti s prevažanjem pohištva.

To je pa zaenkrat tudi vse, kar ve policija o kunstinih tihih.

Najbrže pri tem tudi ostane.

Kaj je s t. zv. Novakovo milijonsko dedščino?

Kaj pravi krstna knjiga?

V preteklem stoletju je živel v Cerovnem Logu v šentjernejški fari Anton Novak z ženo Uršulo Seničar. Imela sta štiri otroke: eno hčer in tri sinove. Marija (roj. 20. avg. 1787.) Anton (roj. 30. dec. 1788.) Peter (roj. 27. jun. 1790.) Marko (roj. 26. avg. 1792.) Od teh otrok se je oženil Peter z Marijo roj. Hribar. Marija in Anton sta umrla brez potomcev. Peter pa je imel pet otrok, štiri sinove in eno hčer. Vsi ti otroci so rojeni v Orehovici, kamor se je menda Peter priženil. Od teh otrok živi samo še eden Franc, ki je bil roj. 4. jun. 1831. v Orehovici in je sedaj frančiškan v Klanacu na Hrvaškem. Drugi štirje otroci pa so se poženili in imajo otroke — in danes žive še njih otroci. — Najstarejši Janez se je poročil z Marijo rojeno Lovšin, imela sta šest otrok, ki še žive in bi bil torej prvi dedič. Drugi sin Jožef (roj. 11. jan. 1826.) se je poročil z Jero roj. Simončič, imela sta štiri otroke, ki so že tudi poročeni. Četrty sin Jakob (roj. 17. jun. 1834) se je poročil z Ano roj. Hrovat in je imel 3 otroke. Hči Marija (roj. 16. marca 1840) se je poročila z Jakobom Lužar in je imela dva otroke.

To so torej dediči, ki so izšli iz rodu Petra Novaka. Peter pa je bil brat Markov — torej jim je bil Marko stric.

Kako je prišel Marko na Francosko?

Ako pogledamo Markovo rojstno leto 1792, vidimo, da je bil Marko ravno za vojake zrel fant, ko so pri nas vladali Francozi (1809 do 1813). Takrat so vojake nabirali po vaseh, in sicer s silo. Župani so imeli nalogo, priporočiti one fante, ki bi bili primerni za vojaško suknjo in le težko se je posrečilo fantu uiti. Pogosto so jih ujeli nenadoma po noči — in morali so v Ljubljano, kjer so jih nekaj dni vadili — potem pa so odšli s četami naprej. Marsikdo se ni nikoli več vrnil.

Znano je, da je leta 1812. izgubil Napoleon vso svojo veliko armado na Ruskem in takrat je potreboval novih vojakov. Nabirali so jih po vseh njegovih deželah. Tudi pri nas — saj je bil Napoleon cesar naše Ilirije. Takrat so najbrže odvedli tudi Marka Novaka v vojaške. V družini sami se je ohranil spomin na Marka, ki so ga Francozi v vojaške vzeli. Tudi okoli Cerovnega loga se še pripoveduje, da je šel Marko s Francozi. Frančiškan Franc Novak v Klanacu še dobro ve, da mu je oče Peter pravil o stricu Marku, ki je odšel na Francosko.

Od kod milijoni?

Generalni konzul iz Marseillea piše, »da je bil Marko Novak nizozemski general«. Nizozemsko ali Holandsko je bilo v oni dobi pod francosko oblastjo, kakor n. pr. naša Ilirija. Ostala je pod francosko upravo do leta 1830. Torej ni nemo-

goče, da je Marko prišel na Nizozemsko. Toda kako bi postal iz preprostega dolenskega fanta general? To ni nič nemogočega. Napoleon ni sodil ljudi po tem, koliko so študirali — ampak po tem, kaj znajo. Zato je posebno cenil ljudi, ki so se izkazali v bojih. Vojaki, ki so se izkazali v bitkah, so kmalu avanzirali. V njegovi armadi so bili generali, ki so večinoma izšli iz vojaških vrst. Nekateri od njih so postali celo kralji. Takrat to ni bilo nič čudnega, kajti v glorijski mogočnosti Napoleona so imeli kralji malo veljave. Navaden Napoleonov general je bil mogočnejši gospod nego kralji, ki je trepetal za svoje kraljestvo. Ni torej izključeno, da je na tak način tudi Marko Novak prišel do generala. Naši fantje so bili že takrat znani kot dobri vojaki. Mnogo jih je šlo z Napoleonom po svetu. Tudi na ruskih poljanah so zmagovali za svojega velikega cesarja. Napoleon jih je poznal in odlikoval.

General Marko Novak.

Pa tudi če vse kaže, da je postal Marko Novak general — kako pa naj general pride do takega ogromnega premoženja? Tako bi lahko dvomil marsikateri neverjetni Tomaž. Toda pomisliti je treba, da v onih burnih časih ni bilo nič nemogočega. Ako je postal Marko Novak general — mu je bila pot do bogastva odprta. V letih od 1809., ko smo prišli Slovenci pod francosko oblast in se je skoraj vsa Evropa klanjala velikemu Napoleonu, je bila zlata doba za vse, ki so služili mogočnemu cesarju. Napoleonova oblast je trajala do l. 1815. in takrat so si lahko nakopili ogromno premoženje vsi, ki so prišli na uplivna mesta. Ako je prišel Marko Novak na Nizozemsko, si je ob času nemirov lahko pridobil premoženje, ki se je v poznejših letih samo množilo.

Znano je, da je več Slovencev v onih burnih časih prišlo na Francosko — mnogi so se vrnili — mnogi so ostali tudi tam in so položili temelj svojemu domačemu ognjišču. Časi so bili ugodni in marsikdo je obogatel. O takih ljudeh se je ohranilo v domačem kraju več spominov — ki pa so se zadnje čase pozabili.

(Dalje jutri.)

Najnovejša telefonska in brzoyavna poročila.

ENERGIČEN KORAK SRBIJE.

Arnauti in njihovi protektorji so mislili, da se bodo s Srbijo igrali slepih miš, da bodo organizirali roparske tolpe, vdirali na srbsko ozemlje, ropali in morili. Čutili so se varne pod močno zaščito evropskih velesil, ki so jim dale slobodo, to si pa Arnauti pač po svoje razlagajo, namreč kot slobodo ropanja, požigovanja in ubijanja, posebno ker so jih v tem mišljenju vtrjevali agenti ene šesterih evropskih velikih sil.

Srbija je pa stala že od prvega začetka na čisto drugem stališču. Zadrževala je namreč z vso odločnostjo, da se morajo Arnauti kot sosedi vesti mirno in dostojno in da bi dala temu svojemu stališču primeren poudarek, je zavzela nena armada na samem albanskem ozemlju pripravne strategijske položaje, da lahko drži Arnauts v šahu. Velike sile so zahtevale od Srbije, da zapusti te položaje in ona je odgovorila, da bo to storila, ali ob enem je izjavila, da bo iz vsakega novega arnautskega napada izvajala posledice, t. i. da bo v Albaniji sama napravila red, ako ga ne morejo napraviti Arnauti sami in velike sile.

Tako se bo najbrže moralo tudi zgoditi. Velike sile nimajo ne sredstev in ne moči, da bi v Albaniji napravile red. Arnauti sami pa, seveda, brez ropanja in ubijanja ne morejo živeti in zato pripravila srbska vlada mobilizirati dve diviziji (30 do 40 tisoč mož) in skoncitrirati to armado ob albanski meji, z nalogo, da takoj prekorači mejo, ako bi se ponovil kak arnautski napad.

Položaj je zelo resen in lahko pride do nove vojne, do vojne med Srbijo in Albanijo, ker je čisto naravno, ker Srbija, ki se ni bala niti Turčije niti Bolgarske, se bo še manj bala albanskih roparjev pod poveljstvom takega lse Boljetinca. In tako

se lahko zgodi, da srbska armada že vdrgljuje pride v Drač, samo je veliko vprašanje ako bi se sedaj hotela umakniti.

JIH BODO ŽE NAUČILI!

Berlin, 21. septembra. »Lokal Anzeiger« poroča iz Peterburga: Srbska vlada namerava za vzpostavitev reda in miru v Albaniji in na albanskih mejah mobilizirati 2 diviziji. (Bo čisto zadostovalo, da se prepreči nova prohakovina, ki jo pripravljajo na Dunaju.)

CAR SRBOV.

Berlin, 21. septembra. »Vossische Zeitung« poroča iz Peterburga: Kralj Peter bo v prihodnjih dneh oklican za carja Srbov.

TRGOVINSKA POGODBA.

Belgrad, 21. septembra. Poročila iz Dunaja pravijo, da minister zunanjih zadev v kratkem predloži načrt trgovinske pogodbe.

KRALJ KONSTANTIN.

Pariz, 21. septembra. Kralj Konstantin je danes sprejel v avdienci francoskega zunanjega ministra Pichona. Nato se je kralj podal v Elizejsko palačo, kjer so mu pred vodom zaintonirali grško kraljevsko himno. Ministrskemu predsedniku Polncareju je kralj podelil red Velikega križa Odrešenika. — Pri dinelu je Polncare napil kralju in zagotavljal Grčijo francoskih simpatij. Kralj je odvrnil, da Grška zna ceniti francosko prijateljstvo in se je zahvaljeval posebno za francosko vojaško komisijo, ki ima velike zasluge za Grško.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. Fr. Keršnik. Potrjujemo Vam, da niste v nobeni zvezi z dopisom iz Zagorja v »Dnevu« z dne 19. t. m.

Odgovorni urednik Radivoj Korenč. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Dva mlada gospoda želita korespondirati z dvema inteligentnima gospodičnima. Sifra I.: »Zmagoslav« Sifra II.: »št. 3333«. Poste restante Kranj.

Šivilja

se priporoča za izdelovanje oblek in perila. Gre tudi na dom in na deželo. M. Pajer, Zalokarjeva ulica šte. 4.

Prva delavnica v Ljubljani za popravila vseh vrst čevljev

Hlita in trpežna izvršitev po nizki ceni. Prešernova ul. 9 na dvorišču.



L. MIKUSCH

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo veliko izber dežnikov in solnčnikov.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Modistinja

MINKA HORVAT

Ljubljana, Stari trg št. 21.

Priporoča svojo veliko zalogo damskih in otroških klobukov, športnih čepic in vseh potrebščin za modistke.

Popravila se točno in najcenejše izvrše.

V „Narodni kavarni“

od danes naprej vsak večer

koncert

elitne dunajske damske kapele

Začetek ob 8.

Vstop prost.

Za obiskovalce koncerta je prikladna zlasti restavracija »Zlatorog« poleg »Narodne kavarne« s svojo priznano dobro kuhinjo, pristnimi vini in izbornim češkim pivom

Priporoča se slavnemu občinstvu ter prosi za obilen poset

Fran Krapež.

KRI, MOČ, ŽIVCE, SPANJE DA SLADNI ČAJ. Cvetoča zunanost, zdravje, 50% prihranka na denarju v gospodinjstvu, tudi na mleku, sladkorju dosežejo, dobe vsi ki ne pijejo drugega za zajutr, južno kakor dr. pl. Trnkóczy-ja sladni čaj, znamko Sladn. Dojenčki, ki se jih vzredi s sladnim, zmešanim z nekaj mleka in sladkorja, se občuduje. Ta vzreja stane polovico tega kakor druga otroška redilna sredstva. Bolezen in umrljivost ponehuje. Sladni čaj ni sladna kava, ki zgubi pri praženju na redilni vrednosti. Pohvalna ponovna naročila prihajajo dan na dan izdelatelju: Lekarna Trnkóczy v Ljubljani, ki je dal vzrediti s sladnim čajem svojih osem zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavojev po 1/4 kg 4 K franko. Zavoj 5 kg po 15 zavojev 10 K franko. 1/4 kg zavoji po 60 vin. povsod, tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse 100, Radetzkyplatz 4, Josefstadterstrasse 25; v Gradecu: Sackstrasse 4.

Nc. VIII. 207/13/2.

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Ljubljani sta po prošnji lastnika g. Josipa Tribuča, posestnika na Glincah šte. 37, naprodaj po javni dražbi hiši šte. 20 in 116 na Glincah »pri Bobenčku«, tvoreči vl. šte. 499, d. o. Vič, za kateri se je ustanovila izključna cena v zneskih 20.000 K za hišo šte. 20 in 10.000 K za hišo šte. 116 na Glincah.

Dražba se bo izvršila v soboto, dne 27. septembra 1913, ob 9. uri dopoldne na licu mesta na Glincah.

Dražbeno izkupilo je plačati na roki prodajalca.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri c. kr. notarju Iv. Plantanu v Ljubljani, kot sodnem komisarju.

Ljubljana, dne 13. septembra 1913.

Ivan Plantan

c. kr. notar kot sodni komisar.

Povečanje portala v najmodernejšem stilu!

v prvem nadstropju sedanega lokala, ter za celo fronto hiše (G. Simonetti) Mestni trg 6. da bo mogoče, z elegantnim aranžiranjem izložb, vsaki čas prepričati cenj. odjemalce o moji najpolnejši izbiri v konfekciji za dame, gospode, dečke in deklice.

Radi ogromne zaloge oddajam blago pod lastno ceno, še pred sezono!

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.